

Arkæologisk undersøgelse af jernalderbebyggelse nær Kassebjerggaard ved Slagelse i perioden 5. til 25. september 2003.

Henrik Høier & Tina Lauritsen

Indhold:

1.	Indledning	2
2.	Kulturhistorisk redegørelse	2
3.	Undersøgelsens perspektiver.....	2
4.	Baggrund og begrundelse for udgravningen.....	2
5.	Landskabet.	3
6.	Andre fortidsminder i området/byen (fortidsmindelandskabet).....	3
7.	Udgravningens data.....	3
8.	Udgravningens metode.	3
9.	Dataliste	4
10.	Tidstavle.....	4
11.	Litteratur.....	4
	Bilag 1 – oversigt over undersøgte felter	5
	Bilag 2 – oversigt over de undersøgte huse 1 og 2	6

1. Indledning

Denne rapport omhandler den arkæologiske prøveundersøgelse, der fandt sted i perioden 8 – 25 september 2003. Udgravningsleder var arkæolog Henrik Høier.

Undersøgelsen blev finansieret af Slagelse Kommune (bygherre) og ansvarlig for undersøgelsen er Sydvestsjælland Museum i Sorø. Sammesteds opbevares også originalmaterialet samt det hjembragte fundmateriale.

For den maskinelle del af arbejdet stod Sorø Maskinudlejning, Metalvej 29 i Sorø, og gravemaskinen blev ført af Jens Henrik Helt.

Den 25 september blev der dog yderligere brugt lidt maskinarbejde, idet vi foretog en mindre ekstra undersøgelse i vestenden af felt 1. Denne maskinkraft kom fra anlægsgartnerfirmaet Vækst og Miljø, Slagelse. Maskinfører var her Kristian Frederiksen.

2. Kulturhistorisk redegørelse

I alt blev 181 anlæg registreret og fundmaterialet var overvejende af keramisk karakter. Vigtigst er fundet af eet langhus bestående af fire sæt tagbærende stolper med en indbyrdes afstand på ca. 2 meter i bredden og ca. seks meter i længden. Huset er orienteret ca. øst/vest og befinder sig rent topografisk på sydsiden af en lille markant bakketop.

Husets form og dimensioner samt det fundne keramik placerer det i yngre romertid eller evt. tidligt i ældre germanertid dvs. tiden omkring 400 e. Kr.

Syd for huset langs bakkens sydside registrerede vi et muldet fyldskifte indeholdende mange mindre sten. Stenlagets funktion kan ikke dokumenteres, og måske er der blot tale om et udsmidslag i en daværende sænkning langs bakkekanten. Under muldlaget fremkom fire mindre og meget ens stolpehuller. Stolperne, der alle indbyrdes har en afstand på ca. 2 meter, danner utvivlsomt en lille nærmest kvadratisk konstruktion, der må tolkes som værende en lille økonomibygning e. lign.

Denne bygning ligger ca. 30 meter sydvest for langhuset.

I romersk og germansk jernalder var det almindeligt at bo i langhuse orienteret Ø-V, ofte placeret på sydsiden af et bakkedrag. De 15-20m lange huses tagkonstruktioner blev båret af jordgravede stolper og væggene bestod af lerklinet fletværk. Ofte havde man indrettet husene med beboelse i vestenden og stald i østenden.

Den lille økonomibygning kan have fungeret som en slags forrådshus el. lign.

3. Undersøgelsens perspektiver

Hele arealet mellem Sorøvej og Byskovvej bliver bebygget i de kommende år. Rent arkæologisk er det derfor vigtigt, at der bliver fulgt op på denne lokalplan, idet der nu begynder at tegne sig et billede af jernalderbebyggelsen i området. Efter alt at dømme har der sandsynligvis ligget samtidige, eller evt. afløsende, bebyggelser på de enkelte bakkedrag indenfor dette ret kuperede terræn. Med denne undersøgelse kan flere tætliggende bebyggelser registreres, hvorfor det vil være af stor interesse at undersøge de resterende områder tilhørende lokalplan 228. Hertil kommer, at der ved udlæggelse af søgegrøfter på de næste delarealer til projektet vil være chancer for at finde den til jernalderbebyggelsen hørende gravplads.

4. Baggrund og begrundelse for udgravningen.

Nærværende undersøgelse skyldes, at Slagelse Kommune i nær fremtid vil opføre boliger på stedet. Byggeriet er en del af et større bebyggelsesprojekt, der i de kommende år skal opføres i

trekantsområdet mellem Sorøvej og Byskovvej, på de jordarealer der tidligere hørte under Kassebjerggaard (jf. Slagelse lokalplan nr. 228).

Der er tidligere foretaget arkæologiske undersøgelser i området, idet en del af byggeriet (parcelhuse) allerede er opført. Disse undersøgelser, foretaget i 2001, viste bebyggelsesspor fra yngre romersk jernalder.

5. Landskabet.

Arealet er et meget kuperet terræn, der rent højdemæssigt befinder sig mellem kote 48 og 61 meter O.D.N.N. Det må bemærkes, at dette er ret højtliggende for Sjællands vedkommende.

Muldlaget på stedet består af brun sandet muld, og det var ved muldafrømningen ret tydeligt, at der aldrig har været foretaget markarbejde med større dybdegående markredskaber! På stedet hvor langhuset blev fundet var der f.eks. således et meget tyndt muldlag, men ingen pløjesor e. lign. kunne ses umiddelbart under pløjelaget. Selve muldlagets tykkelse vekslede typisk mellem ca. 20 – 40 cm, mens der flere steder ved nogle gamle vådområder kunne registreres op til 60 cm. tykke muldlag (nedpløjet jordmateriale).

Undergrunden er på arealet sandet kompakt ler med et stort indhold af både mindre og større sten. I øvrigt er selve muldlaget meget stenholdigt (også større sten), hvilket indikerer, at der kun har fundet markarbejde sted med lettere redskaber. Dette forhold blev bekræftet af lokale besøgende på udgravningen, der fortalte, at arealet kun blev fræset i ca. 15 centimeters dybde hvert efterår!

6. Andre fortidsminder i området/byen (fortidsmindelandskabet)

Fra nærmeste område er registreret følgende fortidsminder:

En sløjfet dysse, 040312-5.

Boplads fra ældre romersk jernalder 040312-39

Fund fra middelalder og nyere tid 040312-38

Kulturlag med enkelte potteskår fra førromersk jernalder 040314-09

7. Udgravningens data

Undersøgelsen blev foretaget af Sydvestsjælland Museum i perioden 8 til 25 september 2003.

Deltagere var stud. mag. Tina Lauritsen, militærnægter Nicki Tychsen og undertegnede arkæolog Henrik Høier som udgravningsleder. Endvidere deltog Joy Urban og Morten Pedersen som frivillige et par dage i forløbet.

Fritidsarkæologerne M.Pedersen og H.Hussmann fra Slaglesia har begge gået på området både med og uden metaldetektorer (Hussmann gennem flere år), men aldrig fundet noget metal af oldtidskarakter.

I løbet af den tid udgravningen stod på havde vi en del besøg af lokale interesserede, der fulgte med i arbejdsgangen.

8. Udgravningens metode.

Vi indledte undersøgelsen med at trække i alt 12 søgegrøfter, der var 2 meter brede. Straks efter blev der i grøfterne med 40 meters mellemrum udsat målepunkter og dernæst blev grøfterne tegnet i 1:100 på tegnefolie i A-3 format.

Herefter foretog vi en større udvidelse mellem grøft 3-5 samt to mindre ved henholdsvis grøft 5 (sydlige ende) og 6 (nordlige ende). Disse udvidelser blev foretaget på steder hvor søgegrøfterne antydede koncentrationer af anlæg. Til det efterfølgende manuelle arbejde blev anvendt

håndværktøj som skovl, spade og graveske (skelske). Samtlige udgravede anlæg blev kort beskrevet og kun enkelte udvalgte anlæg blev tegnet i 1:20. Til sidstnævnte kategori hører de 8 ”tagbærende” stolpehuller ved hus 1 samt en meget keramikholdig affaldsgrube.

Fundmaterialet blev nummereret og blev efterfølgende hjemtaget til museet.

Hvad angår fotodokumentation blev der ved undersøgelsen anvendt både digitalt kamera såvel som alm. spejlreflekskamera med sort/hvid film og diasfilm.

9. Dataliste

Museets journalnummer for sagen er SVM 2003009 Kassebjerggård.

Alt originalmateriale såsom udgravningsrapporten, tegninger, fund, fotodokumentation og dagbogsnotater befinder sig efterfølgende på Sydvestsjælland Museum, Storegade 17, 4180 Sorø.

10. Tidstavle.

1800 f.Kr.- 500 f.Kr.	= Bronzealder
500 f.Kr. – Kr.f.	= Førromersk jernalder
Kr. f. – 200 e.Kr.	= Ældre romersk jernalder
200 e.Kr. – 400 e.Kr.	= Yngre romersk jernalder
400 e.Kr. – 750 e.Kr.	= Germansk jernalder
750 e.Kr. – 1050 e.Kr.	= Vikingetid

Med fed skrift er de hér repræsenterede perioder fremhævet.

11. Litteratur.

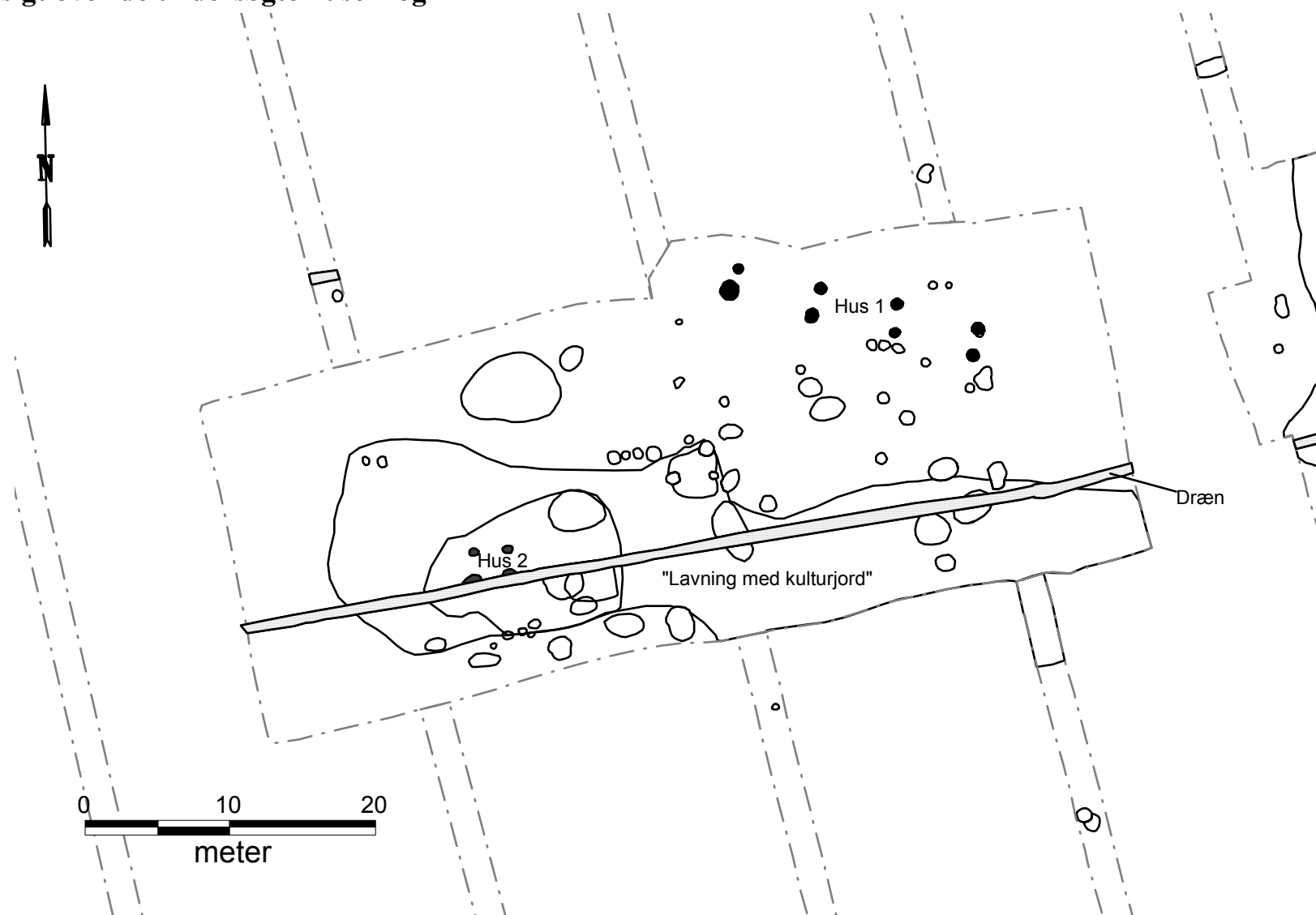
Hvass, Lone 1980: *Danmarkshistorien, jernalderen* vol. I og II. Sesam.

Hvass, S & B. Storgaard 1993: *Da klinger i muld...25 års arkæologi i Danmark*. Aarhus Universitets forlag.

Danmarks længste udgravning. Arkæologi på naturgassens vej 1979-86. Redigeret af Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat. Poul Kristensens Forlag 1987.

Bilag 2 – oversigt over de undersøgte huse 1 og 2

Det undersøgte udgravningsfelt med hustomt 1 (vist med hel sort markering) og det lille hus 2 (vist med prikket signatur). Desuden vises øvrige fyldskifter med fuldt optrukket, blank signatur. Feltgrænsen stiple, grå.